הלכה · משנה תורה · מפרשים · מעשה רקח · ספר נשים

מעשה רקח על הלכות נערה בתולה

רבי מסעוד חי רקח

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מעשה רקח על הלכות נערה בתולה

רבי מסעוד חי רקח

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מעשה-רקח-על-הלכות-נערה-בתולה/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ב 4
הלכה ג 4
הלכה ה 5
פרק ב 6
הלכה יב 6
הלכה יג 6
הלכה יד 7
הלכה טו 7
הלכה טז 8
הלכה יז 8
פרק ג 8
הלכה א 8
הלכה ב 8
הלכה ג 9
הלכה ד 10
הלכה ה 10
הלכה ו 10
הלכה ט 11
הלכה יא 11
הלכה יב 12

פרק א

הלכה א

מי שפיתה וכו'. מבואר הדבר דאין שייך קנס כי אם ע"פי עדים ואפילו ע"פי עצמו הא קי"ל מודה בקנס פטור ונתבאר בדברי רבינו פ"ב דין י"ב:

הלכה ב

כל הנבעלת בשדה וכו'. כבר ידוע מה שהשיג הראב"ד ז"ל ומרן בשם המג"ע ז"ל כתב דאם ראו עדים מרחוק ששכב עמה ולא ידעו אם באונס אם ברצון אם היה בעיר חזקה שהיא מפותה ואם היא בשדה חזקה שהיא אנוסה ע"כ משמע דהכי מתפרשי דברי רבינו במ"ש כל הנבעלת וכו' דהיינו דאיכא עדים שראו וכו' ולפ"ז מוכרח דטענתן היא שאם היה הדבר בשדה אין אומר ואין דברים שהיא בחזקת אנוסה ואם הוא טוען שלא היתה אלא מפותה אינו נאמן להכחיש החזקה ואם היה הדבר בעיר היא אינה נאמנת לומר שהיתה אנוסה לחייבו הצער כיון דחזקת עיר ברצון ואין שייך כאן שבועה כיון שהיו שם עדים ומ"ש רבינו בפ"ב דין י"ג א"ל אנסת אותי והוא אומר לא כי אלא פתיתי ה"ז נשבע שבועת התורה וכו' ע"כ היינו באין שם עדים כלל. והנה ראיתי למהרח"ש ז"ל סי' י"ו שנשאל על בתולה שטענה שפלוני בא עליה והוא מכחישה וכו' והשיב שאם טענתה דאנסה אפי' יש עדים שראו מרחוק או ששניהם מודים אלא שזה אומר באונס וזה אומר ברצון דעת רבינו פשוטה שכל הנבעלת בעיר וכו' ואף להראב"ד ז"ל שהשיגו וסובר דעיר ושדה שוין מ"מ כשהוא מכחיש לגמרי ואומר שלא היו דברים מעולם הדבר פשוט דעליה להביא ראיה ואם כוונתה לתבוע הג' דברים שהם בשת ופגם וקנס וכו' הרי כתב רבינו לקמן שנשבע שבועת היסת ויפטר וכו' עכת"ד. והמש"ל ז"ל השיג עליו דמוכרח להבין בדברי רבינו דבין בעיר בין בשדה כשהיא טוענת שנאנסה והוא אומר פיתוי משביעין אותו כדי לפטור עצמו וכו' ע"ש. ולעד"ן אין לנו הכרח חותך בדברי רבינו וגם מהרח"ש ז"ל לא הכניס עצמו בזה כדי שישיג עליו כי הוא לא בא אלא להשיב לשואלו שבעיר היה ודאי אבל בחילוק עיר ושדה לא דבר הרב ז"ל ודו"ק:

הלכה ג

המפותה וכו' אלא כותב לה כתובה כשאר הבתולות. כ"כ הטור סימן קע"ז אך לא ידענו מנ"ל דהא כיון דבשעת הנישואין הויא בעולה אין כתובתה כשאר הבתולות אלא כאלמנה הו"ל לאחשובה דכתובתה מנה ונלע"ד פשוט דאם נאמר כן לקתה מדת הדין דא"כ מצינו חוטא נשכר דהרי בתולה היתה והוא פגם אותה ואיך נאמר שירויח עי"ז

וראיתי להמש"ל ז"ל שנסתפק בזה וכתב דיש קצת ראיה לדברי רבינו מדתנן במתני' מה בין מפתה לאונס וכו' ולא קחשיב הא וכו' אלא ודאי דכתובתה מאתים כשאר בתולות אף שהנ"י ז"ל לא כתב כן ע"ע. שוב מצאתי ברייתא מפורשת שם דף ט"ל שנראה ברור שממנה הוציא רבינו דינו וז"ל תניא אידך אע"פי שאמרו אונס נותן מיד כשיוציא הוא אין לה עליו כלום כשיוציא מי מצי מפיק לה אימא כשתוציא היא אין לה עליו כלום מת יצא כסף קנסה בכתובתה רבי יוסי ב"ר יהודה אומר יש לה כתובה מנה במאי קמיפלגי רבנן סברי טעמא מאי תקינו רבנן כתובה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה והא לא מצי מפיק לה ור"י ב"ר יהודה סבר הא נמי מצער לה עד דאמרה היא לא בעינא לך ע"כ. מבואר הדבר דלכ"ע במפותה שאין נותן קנס כשנושאה כתובתה מאתים דעד כאן לא אפליגו ר"י ורבנן אלא באונס שכבר נתן הקנס ועכשיו כשיוציא יתן מנה כבעולה דהך קנס אחר כדי שלא יצער אותה וכו' ורבנן לא חשו להא מלתא משא"כ במפותה דלית לן האי טעמא ולא קנס ודאי דכתובתה שלימה מאתים כדרך הבתולות כולן וגם דברי הנ"י ז"ל י"ל דל"ד קאמר דאגב אורחיה כתב כן תדע דלרבנן דקי"ל כוותייהו באונס אין לה כתובה כלל והוא כתב דכתובתה מנה גם בירושלמי אמרו תני ר"י כסף ישקול כמוהר הבתולות מגיד שהוא עושה אותן עליו מוהר ואין מוהר אלא כתובה כמד"א הרבו עלי מאד מוהר ומתן וכו' ע"כ. הרי דכתובת מפותה היא כמוהר הבתולות ממש כנז"ל:

הלכה ה

היתה אנוסה וכו' ואפילו שנייה וכו'. לא מצינו דבר זה בגמ' ומרן ז"ל שהוציאו מדכתיב ושמרתם את משמרתי מצאו חז"ל מקום לאסור השניות שפיר איכא למימר דשנייה אמעיטא מולו תהיה לאשה ובלא"ה כיון דכל מלי דרבנן אסמכינהו אלאו דלא תסור וכו' ע"כ. ולכאורה קשה לדבריו מהברייתא דמייתי התם דף ל"ו ת"ר עריות ושניות אין להם לא קנס ולא פיתוי וכו' ובעי תלמודא מאי עריות ומאי שניות אלימא עריות ממש שניות מד"ס כיון דמדאורייתא חזיין ליה אמאי אין להם קנס וכו' הרי דשניות לא נכנסו בסוג זה משום דחזיין ליה מדין תורה וי"ל דכוונת המקשה התם אינו מפני דבשניות לא מתוקם קרא דולו תהיה לאשה אלא משום דק"ל דהיכי קתני דאין להם קנס הא כלפי לייא הוא דכיון דחזייא ליה באמת מ"הת הו"ל לחז"ל לחייבו קנס עכ"פ אמנם לענין שתהיה ראויה לו לענין כניסה פשיטא ודאי שאינו יכול לכונסה דחז"ל אסרוה עליו עכ"פ ואינה ראויה לו קרינן בה ואף שיש לנו מ"ע של תורה דולו תהיה לאשה מ"מ זה המ"ע קיל וכמ"ש בגמ' שם דאי אמרא לא בעינא ליה מי איתיה לעשה כלל. אכן לא ידעתי למה לא הכריח מרן ז"ל דינו של רבינו מהבקיאות עצמו שהביא ז"ל שהרי אמרו שם מאי בינייהו איכא

בינייהו ממזרת ונתינה וכו' וכיון דנתינה דאינה אלא מדרבנן כמ"ש רש"י ז"ל במתניתין ורבינו ס"פ י"ב דאיסורי ביאה ואפ"ה לא קרינן בה אשה הראויה לו מעתה הוא הדין וה"הט לשניות ובאמת שזו נראית תמיהא על מרן ז"ל ועיין בש"ות בתי כהונה ז"ל בבית ועד דף י"ז:

פרק ב

הלכה יב

אין אדם וכו'. כתב מרן ז"ל משנה פרק שבועת הפקדון כת"ק ויש לגמגם דהתם לענין שבועה קאמר והיה יכול להביא ממתני' בא"נ דף מ"א האומר פתיתי בתו של פלוני משלם בושת ופגם ע"פי עצמו ואינו משלם קנס וע"ש:

לפיכך האומר אנסתי ופתיתי בתו וכו'. מרן ז"ל נתקשה בדברי רבי' דצער משלם בהודאת פיו (לפי גירסתו ואף לפי גירסתו הכי מוכח מדסיים בושת ופגם וצערה ע"פי עצמו) ובפ"ה דח"ומ פסק שאם הודה מעצמו פטור מן הנזק ומן הצער גם ה"ה שם נתקשה קושיא זו בעצמה ולא תירץ כמדומה שלא ראה דברי מרן ז"ל כאן שהרי הביא תירוץ ר"י הנגיד ז"ל. ונראה לומר עוד שמדקדוק דברי רבינו שם נראה שהצער בחובל משום לתא דקנס הוא שהרי כבר נתן לו הרפוי וה"ט שכיון שהוא מרפאו א"צ ד"א משא"כ הצער של אנוסה דאין לה שום תרופה בעולם אין זה בכלל קנס ולכך חייב אף ע"פי עצמו. וזה נלע"ד מדקדוק דברי רבינו שכתב שם וז"ל ולמה משלם אדם ג' דברים אלו ע"פי עצמו שהשבת והרפוי ממון הוא ולא קנס וכו' והבושת לא הגיעה לו אלא בשעה שהודה וכו' ע"כ. הרי שדקדק שהשבת והרפוי ממון הוא ולא קנס וכן הבושת וכו' משמע דהצער בכלל קנס הוא ואינו משלם ע"פי עצמו והיינו מהטעם האמור שכבר הוא מרפא אותו משא"כ הצער של אנוסה וכו' כנז' ודו"ק:

הלכה יג

א"ל אנסת וכו' עד שהרי הודה במקצת. הראב"ד ז"ל השיג ע"ד רבינו דאין כאן שבועה לפי שאין כאן תובע ואי מיירי ביתומה אין כאן מודה במקצת כלל דמדעתה הוא דעבדה ע"כ. ומרן ז"ל כתב דאי יתומה איך כתב כן שהרי היא תובעתו בושת ופגם וצער והוא מודה בבושת ופגם וכופר בצער ע"כ. והקשה המש"ל ז"ל והפר"ח ז"ל על מרן ז"ל דמאי קאמר הרי כוונת הראב"ד ז"ל מבוארת דבמפותה ויתומה מחלה על בשתה ופגמה כיון דמדעתה עבדא וכיון שכן מאי מודה במקצת איכא ורבינו ג"כ ס"ל הכי כמ"ש דין י' וי"א וכ"כ מרן ז"ל לעיל פ"א דין ט' ע"כ. ואילו מרן ז"ל היה כותב שדעת רבינו היא כן החרשנו

אבל לכתוב על הראב"ד ז"ל שאינו יודע איך כתב כן הוא קשה מאד. ואין לנו מקום לומר אלא שמרן ז"ל הבין בפשיטות דכיון שמודה שבעלה באופן שהיה מתחייב בושת ופגם (אם היה לה אב) אף שעכשיו אין דינו לשלם מ"מ נקרא מודה במקצת גמור. שוב מצאתי לרבינו פ"א דהלכות טוען ונטען דין ג' שכתב וז"ל הטוען מטלטלין על חבירו וכפר בכל ואמר להד"מ וכו' או שאמר אמת שהיה לך אצלי אבל מחלת לי או נתת לי במתנה בכל אלו פטור משבועת התורה ע"כ. ולפי דברי מרן ז"ל בהלצתו על רבינו בהשגת הראב"ד ז"ל זה נראה סותר לדבריו של כאן ממש שהרי כשאומר לא כי אלא פתיתי וכו' הו"ל כאומר אמת שהיה לך אצלי אבל מחלת לי ולפי דברי מרן הקדוש שכתב שהרי היא תובעתו בושת ופגם וצער והוא מודה בבושת ופגם וכופר בצער הו"ל כאומר הבושת ופגם מחלת לי ואין לך ד"א אצלי ושם כתב ה"ה ז"ל שמפורש בהרבה מקומות שכל טענה שפוטר עצמו מן הכל הוא פטור משבועת התורה וכו' ע"כ. וכיון שכן אף כאן שפוטר עצמו מן הכל בטענת פתיתי למה יתחייב. והאמת יורה דרכו שפשטן של דברי רבינו בסתם נערה שיש לה אב איירי דלא מציא מחלה כלל וכבר הליץ מרן ז"ל בעד רבינו להשגת הראב"ד ז"ל ואולי י"ל לדברי מרן דהתם שאני שאומר לו בפירוש מחלת לי משא"כ הכא ודו"ק:

הלכה יד

ג' דברים וכו' ואם אין לה אב הרי הן של עצמה. כתב המש"ל ז"ל דלא קאי אלא אאנוסה דאילו מפותה אין לומר הרי הן של עצמה כיון שמחלה ונתפתית לו ע"כ. ואף שהדברים נראין פשוטין נראה עוד דרבינו סומך אמ"ש אח"כ דאם לא הספיקה לתבוע עד שמת האב הרי הן של עצמה וכיון שכן אפשר לפרש דברי רבינו דאתרוייהו קאי:

הלכה טו

מפותה או אנוסה וכו' או עד שמת האב הד' או הג' שלה. הראב"ד ז"ל השיג ע"ז וז"ל הג' במפותה אם מת האב למה שלה וכי יורשת אביה היא עכ"ל. ומרן ז"ל כתב עליו וז"ל שותא דמרן לא ידענא שהרי משנה שלימה היא בפ' הנז' עמדה בדין עד שלא מת האב הרי הן של אב מת האב הרי הן של אחים לא הספיקה לעמוד בדין עד שמת האב הרי הן של עצמה עכ"ל. הנה התי"ט והמש"ל ז"ל תמהו ע"ד מרן הקדוש דאיך לא ראה דברי הר"ן ז"ל שכתב וז"ל הרי הן של עצמה דקתני איכא מאן דאמר דלא קאי אלא אאנוסה אבל במפותה כיון דמדעתה עבד לית לה דאחולי מחלה ואפשר דכיון דההיא שעתא דאבוה בעי למהוי אע"פי שלא זכה עדין אפ"ה כיון דההיא שעת' לא חזי לה לא מציא מחלה ומש"ה כי פקע זכותא דאב הוי לעצמה ומיהו כי אמרינן הרי הן של עצמה אקנס

קאי דבושת ופגם דממונא נינהו דאחים בעי למהוי שכבר זכה בהן אב וכי קתני הרי הן אקנסות דאנוסה ומפותה קאי ואם איתא דמפותה יש לה קנס אתי שפיר ואי לית לה הקנס דקנסות דידהו נתרוקנו לעצמה ואנוסה אית לה אבל מפותה לית לה דהא מחלה עכ"ל. נראה דהפי' הראשון הם דברי הראב"ד ז"ל ממש דלא קאי הרי הן של עצמה אלא אאנוסה אבל מפותה אחולי מחלה ומשמע דאשלשתן קאי ודעת רבינו בהפך דגם אמפותה קאי ועוד דעת שלישי דברי הר"ן דהרי הן של עצמה אקנסא דוקא קאי בין דאנוסה בין דמפותה אבל בושת ופגם דממונא נינהו דאחים הוי ולא דידה. והאמת עד לעצמו דפשטא דמתני' מוכחא דאשלשתן קאי וכפי' רש"י ז"ל שהוא כדברי רבינו ומחלקינן בין עמדה בדין ללא עמדה דבעמדה כבר זכה האב והרי הן של אחים ובלא עמדה אז נתרוקן כח האב לבת והיא זוכה בכל מה שהיה זוכה האב וע"ז הוא שסמך מרן הקדוש וכתב מה שכתב ודו"ק:

הלכה טז

הבת שנתארסה וכו'. דין זה לא נמצא להדיא בגמרא דידן וכבר הביא מרן ז"ל דברי הרא"ש ע"ד רבינו אך בירושלמי מוכח כדברי רבינו ועיין להתי"ט והרב קול הרמ"ז ז"ל ואין להאריך:

הלכה יז

לפיכך אמרו חכמים וכו'. משנה ר"פ א"נ והיוצאת משום ש"ר אין לה קנס ובגמרא דאתו בי תרי ואמרו לדידהו תבעתינהו באיסורא:

פרק ג

הלכה א

המוציא ש"ר וכו'. פשטא דברייתא בכתובות דף מ"ה ת"ר המוציא ש"ר וכו' אלא שנחלקו בביאורה התם ויתבאר בדברי רבינו בדין ו' ומ"ש רבינו ואזהרה שלו מלא תלך רכיל וכו' אף דרבינו פסק בפ"י דה"ס דאין לוקין על לאו שאין בו מעשה הכא שאני דאין המלקות מזה הלאו דאינו אלא אזהרה והמלקות הוא מויסרו אותו דכתיב להדיא דלא כפי' רש"י בברייתא קמייתא אלא כפי' ר"ת שהביאו התוס' ז"ל שם ד"ה ר"י אומר וכו' ומ"ש ואם היתה יתומה וכו' שם דף מ"ד וכרבא דמחייב:

הלכה ב

שנאמר והוציאו את בתולי הנערה וכו'. הקושי מבואר כשמש דבגמרא מפקי לה מקרא דונתן לאבי הנערה ורבינו כתב מוהוציאו את בתולי הנערה וגם בכל אותה פרשה לא

מצינו נערה מלא כי אם פ' דונתנו לאבי הנערה וכבר מרן הקדוש הרגיש מזה ע"ע. ולעד"ן בחדא מתרתי או שט"ס הוא בדברי רבינו או שרבינו נתכוון להביא פסוק זה דמניה נשמע מיעוט הבוגרת כמ"ש בכ"מ בגמרא פרט לבוגרת שכלו לה בתוליה ולכך הביא זה הפסוק דאיירי בענין הבתולים ומ"ש נערה מלא דבר הכתוב הכוונה בזה הענין ולא דייק בזה הפסוק דוקא וכיון שהדין אמת לא חש רבינו וכההיא דכתב מרן ז"ל רפ"ד דה"ר וזה נראה יותר מלומר שהוא ט"ס שהכי בכל הנוסחאות שראיתי ומהם בב' כ"י קדמון כתוב כך וגם בספר ק"ס ז"ל כתוב כן ע"ש (חסר כאן וחע"ד) ולעד"ן עמ"ש התוס' עצמן בדף מ"ד ד"ה הא לאו הכי וכו' בשם ר"י דלא בעי רב אדא למילף קנס ממיתה דכל היכא דלא מחייב מיתה לא מחייב קנס ולא בעי למימר נמי הואיל וקרא מיירי בגדולה כל דינים שבפרשה לא איירי אלא בגדולה אלא הכי פריך טעמא דכתב רחמנא נערה בה"א הל"ה הו"א אפילו קטנה במשמע והיינו משום דכיון דלא כתב ה"א בטל משמעות נערה דמשמע דוקא גדולה והא כתיב אם אמת וכו' וקטנה לאו בת עונשין היא ואפילו הכי כתב נערה חסר אלמא משום חסרון ה"א אינו מבוטל משמעות נערה דמשמע גדולה וכו' ע"כ נמצא דר"א ל"פ בעיקר הדין דדינו של ר"ל לא נפיק מדכתב נערה אלא שהקשה עליו דרצה לדייק דמשמעות הה"א מורה על הגדולה דמשמע דבלא ה"א מורה אף על הקטנה דהרי אם באמת היה וכו' כתוב נער בלא ה"א והיכי נימא דבא לרבות הקטנה הרי אינה בת עונשין ואם איתא אמאי לא כתבוה אם אמת לאפוקי אונס ומפתה מכח יתור אלא ודאי דעשה כן לאשמועינן לשאר דוכתי וכתב רחמנא גבי קנס לאשמועינן דגם בקנס לא מחייב אלא בנערה ודו"ק. א"נ י"ל כמ"ש התוס' שם ד"ה הל"ה וכו' דמוציא ש"ר על הקטנה סברא היא לומר דפטור דפתוי קטנה אונס הוי וכו' ע"כ ודו"ק היטב:

הלכה ג

אין דנין דין זה וכו' וב"ד של כ"ג מפני שיש בדין מוציא ש"ר ד"נ וכו'. מדיהיב הך טעמא משמע דפסק כעולא דאמר בגמרא דסנהדרין דף ח' דבחוששין ללעז קאמפלגי דרבנן ס"ל דחוששין ור"מ ס"ל דאין חוששין ופירש"י אין חוששין ללעז שמא יבאו עדים ויצא קול וישמעו עדים ויבאו ויעידו שזנתה תחתיו וכו' ורבנן ס"ל חוששין ע"כ. אמנם ראיתי לרבינו בפי' המשנה שכתב דהלעז הוא שמא יוציא לעז על השלשה הראשונים שאינם מומחים או שהם פסולין ולפיכך הוסיפו דיינים וכו' ע"כ. וכ"ד התוס' ז"ל שם ד"ה מוציא ש"ר וכו' אלא שקשה טובא דאיך יוציאו זה הלעז הרי כלם רואים שהם מצטרפין עם השניים לדין ואם אינם מומחין או שהם פסולין איך יצטרפו עמהם וכ"ה התי"ט ז"ל אלא שהוא לא הקשה אלא מהפסולין והניח מומחין ולא ידעתי למה ואפשר משום דמומחין

אינו כ"כ פיסול לפיסלן אפי' בצירוף ולקושית רבינו י"ל ע"ד מ"ש בתלמוד בכ"מ איכא דשמע בהא ולא שמע בהא ומהם ביבמות דף ק"ט הכל בקיאין בגרושין ואין הכל בקיאין בחזרה ה"נ אפשר דאיכא מאן דשמע דהוצרכו להוסיף ולא שמע שהשלשה ראשונים נצטרפו עמהם ויוציאו לעז עליהם אכן דעת רבינו בידו החזקה נראה שנגרר אחר פירש"י הנ"ל שהרי בפ"ה דה"ס דין ג' כתב דאם לא נאמינו דברי הבעל ובא האב לתובעו בקנס דינו בג' הרי שאנו מחזירין העשרים ולא חיישינן ללעז שלהם וגם מרן ז"ל הביא שם פירש"י ז"ל נראה שגם רבינו מפרש כך וק"ל:

הלכה ד

ואם קדם א' וכו'. כבר נתבאר זה בפ"א דין ז':

הלכה ה

ולמה לא יבא עשה וכו'. בגמרא נאמר זה בענין אונס ומפתה ורבינו כלל עמהם מוציא ש"ר ולכאורה היה נראה דלא דמו משום דאונס ומפתה עדין לא קיימו המעשה דולו תהיה לאשה שהרי עדין לא נשאה ומשו"ה אמרינן דאם היא לא נתרצית לו אין כאן עשה משא"כ במוציא ש"ר שכבר היא נשואה לו ואריא דעשה קאי עליה מנ"ל דאם היא לא נתרצית לו אין כאן עשה כלל דהרי בסתם גט קי"ל דהאשה מתגרשת בע"כ א"כ לא מפיה אנו חיים בדבר זה וי"ל דודאי מוציא ש"ר ואונס ומפתה שוין מדאמרינן התם דף מ"ד אר"י בר חנינא המוציא ש"ר על היתומה פטור שנאמר ונתנו לאבי הנערה פרט לזה שאין לה אב מתיב ר"י בר אבין ואיתימא ר"י בר זבידא ואם מאן ימאן אביה לרבות יתומה לקנס וכו' הרי דאונס ומפתה שוין למוציא ש"ר וכ"נ מדברי רש"י ז"ל שם ומשם הוליד רבינו דה"ה לדחיית העשה וכו':

הלכה ו

כיצד הוצאת ש"ר וכו' וכשבקשתי על הדבר נודע לי שזנתה תחתי וכו' ואלו הן עדי שזנתה בפניהם וכו'. דברי רבינו תמוהים לכאורה דמשמע להדיא שהוא בא כדי להורגה ואלו בגמ' בערכין דף ט"ו אמרו בהפך שהק' על המשנה שאמרה במוציא ש"ר להקל ולהחמיר וכו' נמצא האומר בפיו חמור מן העושה מעשה ופריך הגמ' ממאי דילמא משום דגרים לה קטלא א"ר אמר קרא כי הוציא ש"ר על הוצאת ש"ר חייב וכו' ע"כ. הרי מבואר דאינו בא כדי להרגה דאם איתא היכי קתני נמצא האומר בפיו חמור מן העושה מעשה. גם בסנהדרין דף ח' אמתניתין דמוציא ש"ר בכ"ג מפני שיש בו דיני נפשות פריך תלמודא וכי יש בו דיני נפשות מאי הוי ומתרץ דבחוששין ללעז קאמפלגי וכו' גם התוס' בכתובות דף מ' הוכיחו להדיא מהך סוגיא דאונס בא לממון גם בגוף הברייתא שממנה

(א"ה כאן חסר תשלום הענין וחבע"ד) כראב"י כמ"ש מרן ז"ל. והפר"ח ז"ל בנמוקיו עד"ר הוסיף דבב"ק דף ה' קרי למוציא ש"ר דבורא דאית ביה מעשה ופירש"י בעי ע"כ והתוס' ז"ל כתבו שם דאתיא כראב"י דס"ל בבעל דוקא עי"ש אך קשה ממתניתין דערכין דקתני נמצא האומר בפיו חמור מן העושה מעשה ואם הדיבור של מוציא ש"ר חשיב ליה מעשה שהיא הבעילה מעתה היינו אונס ומפתה. והייתי ר"ל דאף דהוי דבר דאית ביה מעשה מ"מ גרע ממעשה גופיה אלא דאכתי הוא מגומגם מכח סיפא דמתני' דמסיים שכן מצינו שלא נחתם גז"ד על האבות במדבר אלא על לשון הרע שנאמר וינסו אותי זה עשר פעמים וכו' ואם איתא הרי אינן שוין. ברם את זו ראיתי שדברי רבינו שהצריך לבעל שיביא עדים שזינתה תחתיו הם לקוחין מהברייתא האחרת שם דקתני לא אמר לעדים בואו והעידוני והן מעידין אותו מאליהן הוא אינו לוקה ואינו נותן מאה סלעים וכו' ודייק בגמ' טעמא דלא א"ל הא א"ל אע"ג דלא אגר להו לאפוקי מדרבי יהודה דתניא ר"א אינו חייב עד שישכור עדים וכו' ע"כ ופירש"י לא אמר על העדים המעידים על זנותה ע"כ נמצא דצריך הוא להביא העדים עמו לב"ד ואם לא הביאם לא יתחייב הקנס וכ"פ רבינו להדיא בסוף הפרק. וראיתי להתוס' ז"ל בסנהדרין דף ח' שחלקו על פירש"י שפירש הסוגיא לענין הכתובה ופירשו בשם ר"ת דלענין קנס איירי וכו' וזה"נ שהבעל הביא עדים שזנתה תחתיו אלא שהוכחשו בעדותן וכו' ע"כ וכן דעת רש"י שם דף ט' ע"ב נמצא דלפי האמת הקנס לא שייך אלא ע"י העדים שמביא הבעל וכו' וכיון שכן גם מתני' דערכין הכי מפרשה אלא דתלמודא פריך עלה דממאי דמפני הדבור הוא דמחייב הקנס דילמא משום דקא גרים לה קטלא ע"י העדים שהביא עמו. ותירץ רבא דמדקפיד קרא כי הוציא ש"ר מורה דעל הדבור בעלמא הוא דמחייב קנס אלא שהעדים צריכים לאמת הדבר או להפכו שהרי לענין שתפסיד כתובתה פשיטא שהוא לבדו נאמן כמ"ש פ"ק דכתובות דף יו"ד דחזקה אין אדם טורח בסעודה ומפסידה אך לענין קנס לא מחייב אלא ע"י הכחשה או הזמת עדיו ובהכי ניחא הכל בע"ה:

מפי השמועה למדו וכו'. בפ"ק דסנהדרין דף ט' אר"י וכו' ומרן ז"ל לא ציינו ואולי מפני שכתב מפי השמועה וכו':

הלכה ט

קדש נערה וכו'. בעיא שם ולא אפשיטא פסקא לקולא משום דהוי ספיקא דממונא ולענין המלקות נמי הא קי"ל דמלקות במקום מיתה עומד וספק נפשות להקל:

הלכה יא

וכן אם אמר וכו'. כבר נתבאר במ"ש בדין ו' עי"ש:

הלכה יב

זה שנאמר בתורה וכו'. הקושי מבואר דרבינו פוסק כראב"י דבעינן בעל דוקא ולדידיה דברים ככתבן ודרשת רבנן היא כרבנן ומרן ז"ל תירץ דאפשר דגם ראב"י מודה להו לרבנן וכו' והדבר קשה מפשטא דסוגיא דמשמע דלראב"י דברים ככתבן דוקא קאמר ועוד מכח דברי התוס' ז"ל שם דלראב"י אינו חייב עד שיחציף פניו כ"כ ויביא השמלה לב"ד וכ"כ הפר"ח ז"ל. ולעד"ן דרבינו קשיתיה קושית התוס' דמאי מהני השמלה הלא בעינן העדים שיעידו שזנתה תחתיו וכו' ומכח קושיא זו נטה בפרטי הדין אחר סברת רבנן משום דבריתא סתמית מסייעא להו כדאיתא התם אף דבעיקר הדין פסק כראב"י דפשטן של כתובים קמסייע ליה ודו"ק: